

หมอบ้าน

เศรษฐกิจ
กิจพอเพียง
พอเพียงเศรษฐกิจ
และประชาสังคม
ประเวศ วะสี

แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม

เศรษฐกิจพอเพียง
และประชาสังคม
แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม

ประเวศ วะสี

เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม

โดย ประเวศ วะสี

ฉบับแก้ไขปรับปรุงพิมพ์ครั้งที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐
พิมพ์ครั้งที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ประเวศ วะสี.

เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม.--พิมพ์ครั้งที่ 7.--กรุงเทพฯ :
หมอชาวบ้าน, 2555.

96 หน้า.

1. ไทย--ภาวะเศรษฐกิจ. 2. ไทย--ภาวะสังคม. I. ชื่อเรื่อง.

330.9593

ISBN 978-616-507-056-0

บรรณาธิการบริหารสำนักพิมพ์ นายแพทย์สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ

บรรณาธิการ : สวรินทร์ นอนวิเศษ

ออกแบบปก : อติศร จินดาอนันต์ยศ

ออกแบบรูปเล่ม : สุทธิพิทย์ รักพีช

จัดพิมพ์/เผยแพร่โดย

สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน

๓๖/๖ ซอยประดิพัทธ์ ๑๐ ถนนประดิพัทธ์ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

กองบรรณาธิการ : โทรศัพท์ ๐-๒๖๑๘-๔๗๑๐, ๐-๒๖๑๘-๖๓๙๑

โทรสาร ๐-๒๒๗๑-๑๘๐๖, ๐-๒๒๗๑-๐๑๗๐

ฝ่ายการตลาด : โทรศัพท์ ๐-๒๒๗๘-๕๕๓๓, ๐-๒๒๗๘-๑๖๑๖

โทรสาร ๐-๒๒๗๑-๑๘๐๖, ๐-๒๒๗๑-๐๑๗๐

www.doctor.or.th e-mail : manager@doctor.or.th

คำนำ

หนังสือเล่มนี้รวบรวมบทความที่เขียนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและ
ประชาสังคมหรือเศรษฐกิจของฐานล่างที่เขียนไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๔๑
อะไรที่ไม่อยู่บนฐานรากที่แข็งแรง ย่อมไม่มั่นคงและหักพังได้ง่าย เศรษฐกิจ
ข้างบน ซึ่งบ่อยครั้งไม่ใช่เศรษฐกิจจริง แต่เป็นการเคลื่อนไหวเงินเพื่อเก็ง
กำไรกันนั้น วูบวาบวิกฤติได้ง่าย หวังว่าคนไทยจะได้บทเรียนจากวิกฤติ
เศรษฐกิจปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๑ แล้วทำความเข้าใจแนวทางเศรษฐกิจ
ฐานรากที่แข็งแรง ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจข้างบนมั่นคง เพราะอยู่บนฐานที่
แข็งแรง

“การที่จะทำให้ทั้ง ๗,๐๐๐ ตำบล หายจนนั้นไม่ใช่เรื่องยาก ขอให้
ช่วยกันทำความเข้าใจ ทูตทางสังคมของเรามีเหลือเพื่อที่จะแก้ไขความยาก
จนของชุมชนไทยทั่วประเทศ เมื่อประชาชนฐานล่างทั่วประเทศหายจน ก็จะมี
อำนาจซื้อสูงมาก ก็จะซื้อวิทยุ พัดลม และสินค้าอื่นๆ ทำให้เศรษฐกิจข้างบน
พลอยดีไปด้วย”

“เมื่อพูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง หลายคนก็ทักท้วงเอาเองว่าเป็น
เศรษฐกิจล้าหลัง ขอบอกให้ทราบ ว่า เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก และสวีเดน-
เซอร์แลนด์ เป็นตัวอย่างของประเทศที่พัฒนาด้วยรูปแบบเศรษฐกิจ
พอเพียง และเข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับ”

ขอคนไทยจงมีสติ ทำความเข้าใจ คิดใหม่ เชื่อพระพุทธเจ้า และเชื่อ
พระเจ้าอยู่หัว แล้วเราจะไม่ต้องวิกฤติจนต้องฆ่าตัวตายกันอยู่ทุกวันนี้

ปรีชา เวชชาชีวะ

สารบัญ

๑. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม
แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม ๑
๒. ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจพื้นฐาน
ทางรอดของสังคมไทย ๑๑
๓. เศรษฐกิจแห่งการพึ่งตนเอง
ความเข้มแข็งจากฐานล่าง ๒๑
๔. ทำให้ ๗,๐๐๐ ตำบล หายจน
เศรษฐกิจข้างบนสลายบรีอ ๓๕
๕. องค์กรชุมชน
ทางรอดของรัฐบาลและสังคมไทย ๔๑
๖. องค์กรชุมชนกับกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน
หัวใจของการพัฒนา ๕๓
๗. มหาดไทยกับความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของฐานล่าง
การปฏิรูปแห่งยุคสมัย ๖๑

๘. กระทรวงศึกษาธิการ

กับการกู้ชาติบ้านเมืองให้พ้นวิกฤติ _____ ๖๗

๙. เศรษฐกิจพอเพียงภาคปฏิบัติ

การพัฒนาอย่างบูรณาการทั้งจังหวัด _____ ๗๗

เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม

ปาฐกถาพิเศษในงาน “ธรรมนูญแห่งชาติพอร์ม” ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑
ณ สำนักงานคณะกรรมการการจ้กระบบจรรทางบก (สจร.)

๑. ธรรมนูญแห่งชาติ กับอนาคตของประเทศ

ธรรมนูญแห่งชาติ (Good Governance) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการฟื้นฟูบูรณะประเทศ ถ้าปราศจากธรรมนูญแห่งชาติประเทศไทยไม่มีทางหายวิฤติ เพราะธรรมนูญแห่งชาติ หมายถึงชาติที่มีความถูกต้อง ถ้าปราศจากความถูกต้องเราเจริญไม่ได้ ความไม่ถูกต้องนำไปสู่วิฤติทางเศรษฐกิจรุนแรงที่สุดอย่างที่เราเห็นๆ กันอยู่

ความถูกต้อง (ธรรม) แห่งชาติ หรือธรรมนูญแห่งชาติ หมายถึงอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- ★ ธรรมนูญในภาครัฐ (ทั้งการเมือง และระบบราชการ)
- ★ ธรรมนูญในภาคธุรกิจ (Corporate Good Governance)
- ★ ธรรมนูญภาคสังคม (ประชาสังคม-Civil Society)

ความถูกต้องในภาครัฐและภาคธุรกิจมีลักษณะอย่างน้อย ๕ ประการ คือ

- (๑) มีความสุจริต
- (๒) มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- (๓) มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

(๔) มีความร่วมมือกันทำความดี (ไม่ร่วมมือกันไปปล้นผู้อื่น)

(๕) มีความเข้มแข็งทางปัญญา เรียนรู้ และปรับตัวได้

ภาคสังคมต้องเป็นสังคมเข้มแข็งหรือประชาสังคม (Civil Society) ความเป็นประชาสังคมเป็นปัจจัยชี้ขาดให้เศรษฐกิจดี การเมืองดี และ ศีลธรรมดี จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมรัฐแห่งชาติ คนไทยทุกคนควรทำความเข้าใจและมีส่วนร่วมสร้างประชาสังคม

๒. ระเบียบวาระแห่งชาติ ๗ เรื่อง

ประเทศมีปัญหาสลับซับซ้อนมากมายหลายเรื่อง การจะแก้ปัญหาให้ได้ผลต้องหาจุดคานงัด หรือจุดเชื่อมโยงใหญ่ๆ ที่เมื่อทำให้ดีแล้วจะเชื่อมโยงไปได้หมดทุกเรื่อง ทำให้สังคมสามารถพัฒนาไปได้ด้วยดี ไม่ว่าจะทำอะไรอะไรควรมองเห็นภาพใหญ่ และทราบว่าจะเรื่องที่จะทำนั้นอยู่ตรงไหนในภาพใหญ่ และเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ อย่างไร

ประเทศไทยมีเรื่องใหญ่ๆ หรือระเบียบวาระแห่งชาติ (National Agenda) ที่ควรทำอยู่ ๗ เรื่อง คือ

๑. สร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่

๒. สร้างเศรษฐกิจพอเพียง และประชาสังคม

๓. ปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน

๔. ปฏิรูปประบบรัฐ ทั้งการเมืองและระบบราชการ

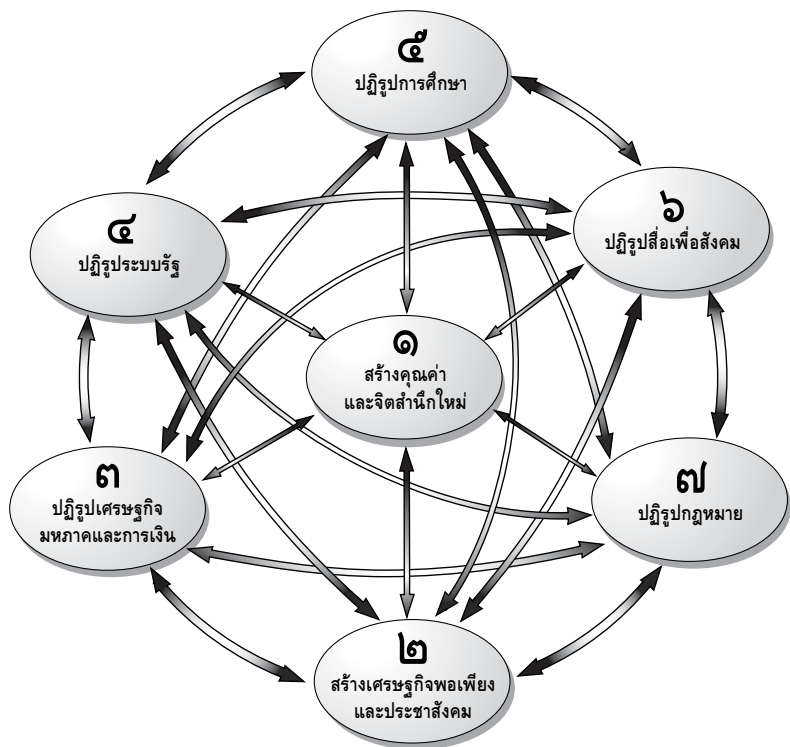
๕. ปฏิรูปการศึกษา

๖. ปฏิรูปสื่อเพื่อสังคม

๗. ปฏิรูปกฎหมาย

ทั้ง ๗ เรื่องเชื่อมโยงกันทั้งหมด ดังภาพหน้า ๓

ทั้ง ๗ เรื่องเป็นเรื่องใหญ่ที่สังคมไทยควรทำให้ได้ภายใน ๑๐ ปี ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีฐานที่เข้มแข็ง สามารถเติบโตต่อไปได้อย่าง

สมดุล

ทั้ง ๗ เรื่องควรทำให้เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน กล่าวคือ เรื่องหนึ่ง
โยงไปสู่อีก ๖ เรื่อง โดยเฉพาะทุกเรื่องต้องนำไปสู่คุณค่าและจิตสำนึกใหม่

ความเป็นคนและสังคมที่ดีนั้น อยู่ที่มีการมีคุณค่าและจิตสำนึกที่ดี
การมีคุณค่าจะให้ความภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรี ความมีพลัง และความ
สำเร็จ การมีคุณค่าเชื่อถือได้เป็นทุนทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง เราจะพัฒนา
เศรษฐกิจไม่สำเร็จ ถ้าบ้านเมืองเป็นสังคมที่ขาดคุณค่าน่าเชื่อถือ

คนไทยทุกคนควรถือเป็นหน้าที่ ที่จะช่วยกันสร้างคุณค่า และ
จิตสำนึกใหม่ ไปให้พ้นจากการฉ้อฉลคอร์รัปชัน เอาเปรียบ ทำร้ายผู้อื่น